

TARTU ÜLIKOOL
Majandusteaduskond

Mikk Pehk

ETTEVÕTLUSE ALUSTAMINE TUDENGINA ISESEISVALT VS EELINKUBATSIOONI
TOEL

Bakalaureusetöö

Juhendaja: Märt Summatavet

Tartu 2026

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

EELINKUBATSIOONI TOEL

Sisukord

Sisukord	3
Sissejuhatus.....	4
1. Tudengiettevõtlus teoreetilised lähtekohad.....	5
1.1. Tudengiettevõtluse olemus ja eripärad.....	5
1.2. Inkubatsioon, eelinkubatsioon ja ülikoolipõhine ettevõtlustoetus	6
1.3. Tudengiettevõtlust mõjutavad tegurid.....	8
1.4 Eelinkubatsiooni ja iseseisva ettevõtlusega alustamise teoreetiline võrdlus	9
2. Empiiriline osa.....	11
2.1. Ülevaade uurimismeetodist ja valimist.....	11
2.2. Intervjuude tulemused.....	14
2.3. Intervjuu tulemuste analüüs	19
Kokkuvõte.....	22
Viidatud allikad.....	25
Lisad.....	28
Summary	29

EELINKUBATSIOONI TOEL

Sissejuhatus

Ettevõtlusega alustamist peetakse üha olulisemaks nii majandusarengu kui ka innovatsiooni seisukohalt ning seetõttu on kasvanud ka huvi tudengiettevõtluse ja ettevõtlushariduse vastu. Ülikoolide tegevus ei piirdu enam ainult õpetamise ja teadustööga, vaid nad panustavad järjest enam ka ettevõtlikkuse arendamisse ja ettevõtlusega alustamise toetamisse. Selle tulemusena on ülikoolidesse tekkinud erinevad ettevõtlust toetavad programmid, sealhulgas eelinkubatsiooniprogrammid, mille eesmärk on aidata tudengitel arendada äriideid ning omandada ettevõtlusega alustamiseks vajalikke teadmisi ja kontakte.

Varasemad uuringud näitavad, et ettevõtlusharidus ja ettevõtlust toetavad programmid võivad suurendada tudengite ettevõtlusalast enesekindlust, teadmisi ja valmisolekut (Martin *et al.*, 2013; Nabi *et al.*, 2017). Samal ajal ei pruugi ettevõtlusega alustamine toimuda ainult kindla toe kaudu. Paljud tudengid alustavad ettevõtlusega iseseisvalt, toetudes praktilisele kogemusele, isiklikele kontaktidele ning õppimisele läbi tegevuse. Seetõttu on oluline mõista, millised erinevused esinevad eelinkubatsiooni toel ja iseseisvalt alustanud tudengite ettevõtluskogemustes ning millist rolli mängivad ettevõtlusega alustamisel mentorid, võrgustikud ja kogemuslik õppimine.

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärk on võrrelda eelinkubatsiooni toel ja iseseisvalt ettevõtlusega alustanud tudengite kogemusi ning selgitada välja, millised erinevused ja sarnasused nende ettevõtlusprotsessis esinevad. Töös uuritakse tudengiettevõtlust, eelinkubatsiooni ja ettevõtlusega alustamist käsitlevat teooriat ning viiakse läbi poolstruktureeritud intervjuud tudengitega, kes on alustanud ettevõtlusega nii eelinkubatsiooni toel kui ka iseseisvalt. Eesmärgi täitmiseks on bakalaureusetöö autor püstitanud järgmised uurimisülesanded:

- anda ülevaade tudengiettevõtluse ja eelinkubatsiooni teoreetilistest käsitlustest;
- selgitada välja ettevõtlusega alustamist mõjutavad tegurid tudengite kontekstis;
- koostada intervjuuküsimused ning viia läbi poolstruktureeritud intervjuud tudengitega, kes on alustanud ettevõtlusega eelinkubatsiooni toel või iseseisvalt;
- analüüsida intervjuude põhjal eelinkubatsiooni toel ja iseseisvalt alustanud tudengite ettevõtluskogemusi ning tuua välja nende peamised erinevused ja sarnasused.

Töö teoreetiline osa annab ülevaate tudengiettevõtluse eripäradest, eelinkubatsioonist ning ülikoolipõhisest ettevõtluse toetamisest. Samuti käsitletakse varasemate uuringute põhjal ettevõtlusega alustamist mõjutavaid tegureid ning eelinkubatsiooni võimalikku mõju ettevõtlusvalmidusele ja -protsessile. Empiirilises osas kasutatakse kvalitatiivset

EELINKUBATSIOONI TOEL

uurimismeetodit ning poolstruktureeritud intervjuude abil analüüsitakse kuue ettevõtlusega tegelenud tudengi kogemusi ettevõtlusega alustamisel ülikooliõpingute ajal, kellest osa olid intervjuude läbiviimise ajaks juba õpingud lõpetanud.

Töö eesmärk ei ole hinnata eelinkubatsiooni edukust kvantitatiivselt, vaid mõista tudengite subjektiivseid kogemusi ettevõtlusega alustamisel ning võrrelda, kuidas erinevad ettevõtlusega alustamise viisid mõjutavad ettevõtlusprotsessi kujunemist ülikooliõpingute ajal.

1. Tudengiettevõtlus teoreetilised lähtekohad

1.1. Tudengiettevõtluse olemus ja eripärad

Ettevõtlust on käsitletud mitmeti, kuid laiemalt nähakse seda tegevusena, mille käigus avastatakse, hinnatakse ja rakendatakse uusi võimalusi väärtuse loomiseks või luuakse olemasolev ärimudel uuel kujul, kuid paremini ja efektiivsemalt. Shane'i ja Venkataramani (2000) käsitluse järgi kujuneb ettevõtlusprotsess võimaluste äratundmise ja nende kasutamise kaudu ning seda mõjutavad nii indiviidi taust kui ka keskkond, milles ta tegutseb.

Ettevõtlusprotsessi mõistmisel on oluline ka Sarasvathy (2001) *effectuation*-käsitlus, mille kohaselt ei lähtu ettevõtjad alati kindlast eesmärkidest, vaid olemasolevatest teadmistest, oskustest ja kontaktidest. Selle lähenemise järgi kujuneb ettevõtlus järk-järgult katsetamise, õppimise ja koostöö kaudu. See on eriti iseloomulik olukordades, kus ressursid on piiratud ja tulevik ebakindel.

Tudengiettevõtlus kujutab endast ettevõtlusvormi, mille puhul äritegevus toimub paralleelselt õpingutega. Tudengiettevõtluse üheks keskseks eripäraks on õppimise ja ettevõtluse samaaegsus. Ettevõtlustegevus võib toimida õpikeskkonnana, kus teoreetilised teadmised saavad vahetu rakenduse. Taylor ja Thorpe (2004) käsitlevad ettevõtlusõpet kogemusliku ja sotsiaalse protsessina, mille käigus toimub õppimine praktiliste kogemuste, suhtluse ja võrgustike kaudu.

Tudengitest ettevõtjate puhul on õppimise ja ettevõtluse seos eriti tugev, kuna õpingute käigus omandatud teadmised ja oskused mõjutavad otseselt ettevõtlusalaseid otsuseid. Lisaks teadmistele ja oskustele mõjutavad tudengiettevõtlust ka hoiakud ja enesetõhusus. Banha jt (2022) toovad välja, et ettevõtlusharidus ja varajane kokkupuude ettevõtlusega võivad suurendada tudengite enesekindlust ning valmisolekut ettevõtlusega tegeleda.

EELINKUBATSIOONI TOEL

Varasemad uuringud näitavad, et ettevõtlusharidus võib toetada praktilist ja kogemuslikku õppimist ning kujundada positiivsemat suhtumist ettevõtlusega seotud ebakindlusse ja riskidesse (Nabi *et al.*, 2017). Tudengite puhul võib see väljenduda suuremas valmisolekus katsetada ja õppida praktilise kogemuse kaudu.

Tudengina ettevõtluse alustamist iseloomustab ka tugev seos institutsionaalse keskkonnaga. Ülikoolid ei ole üksnes hariduse andjad, vaid ka innovatsiooni ja ettevõtluse soodustajad, pakkudes tudengitele ettevõtlusõpet, mentorlust ning erinevaid ettevõtlust toetavaid programme ja tugistruktuure (Wright *et al.*, 2017).

1.2. Inkubatsioon, eelinkubatsioon ja ülikoolipõhine ettevõtlustoetus

Äritegevuse varajases faasis on ettevõtjatel sageli piiratud ressursid, vähene kogemus ning ebakindlus ärimudeli suhtes. Nende probleemide lahendamiseks on välja mõeldud mitmesuguseid toetavaid mehhanisme, millest levinumad on inkubaatorid, eelinkubaatorid ja kiirendid.

Inkubatsiooni mõiste tähistab üldiselt ettevõtlust toetavat keskkonda, mille eesmärk on toetada alustavate ettevõtete arengut nende varajastes etappides, pakkudes erinevaid tugiteenuseid, ärilist nõustamist ja võrgustikke (Bergek & Norrman, 2008). Inkubaatoreid käsitletakse sageli tugistruktuuridena, mis aitavad vähendada uute ettevõtete ebaõnnestumise riski, pakkudes ligipääsu füüsilisele taristule, nõustamisele, mentorlusele ning professionaalsetele võrgustikele (Hackett & Dilts, 2004). Inkubatsiooni keskseks eesmärgiks on luua soodne keskkond ettevõtte kasvuks ja arenguks, kus ettevõtjad saavad keskenduda oma toote või teenuse arendamisele.

Eelinkubatsioon eristub tavalisest inkubatsioonist eelkõige ettevõtte arenguetaapi poolest. Kui inkubaatorid on sageli suunatud juba asutatud või vähemalt selge ärimudeliga ettevõtetele, siis varajase faasi ettevõtlusprogrammid keskenduvad sageli idee arendamisele ja ärivõimaluste valideerimisele ja ettevõtlusega alustamise ettevalmistamisele (Ratinho & Henriques, 2010). Eelinkubatsiooni eesmärk ei ole niivõrd kiire kasv, vaid ettevõtja oskuste arendamine, ärivõimaluse valideerimine ning teadlikkuse suurendamine ettevõtlusprotsessist. Inkubatsioonis osalejad saavad struktureeritud toe abil testida oma äriideid, arendada ärimudelit ning saada tagasisidet mentoritelt ja kaaslastelt (Pauwels *et al.*, 2016). Üheks eelinkubatsiooni eripäraks on selle madal sisenemislävi ja paindlikkus. Ettevõtlust toetavad programmid on sageli lühemad ja vähem formaliseeritud ning keskenduvad mentorlusele, meeskonnatööle ja õppimisele läbi praktika (Ratinho *et al.*, 2020). Tudengite puhul on see

EELINKUBATSIOONI TOEL

oluline, kuna võimaldab ühendada ettevõtlustegevust õpingutega ning vähendada ebaõnnestumisega seotud tajutud riske.

Teaduskirjanduses on leitud, et inkubatsiooni mõju ettevõtete arengule sõltub suurel määral programmis pakutava toe kvaliteedist ja selle vastavusest ettevõtja vajadustele. Bergek ja Norrman (2008) märgivad, et edukad inkubatsiooniprogrammid ei piirdu üksnes tugiteenuste pakkumisega, vaid toetavad ettevõtete arengut ka teadmiste, nõustamise ja võrgustike kaudu. Sama loogika kehtib ka eelinkubatsiooni puhul, kus võrgustike ja mentorite mõju on sageli määrav. Tudengiettevõtluse kontekstis võib eelinkubatsiooni pidada sillaks äritegevust toetava õppe ja reaalse ettevõtlustegevuse vahel. Ettevõtlust toetavad programmid võivad aidata varajases faasis ettevõtjatel rakendada teadmisi praktilises keskkonnas ning saada juhendatud tuge ettevõtte arendamisel (Pauwels *et al.*, 2016).

Inkubaatorite ja eelinkubaatorite kõrval kasutatakse sageli ka mõistet „kiirendi“, mis viitab ajaliselt piiratud ja intensiivsele programmile, mille eesmärk on toetada ettevõtte kiiret arengut ja turule jõudmist. Kiirendid keskenduvad enamasti skaleeritavatele ärimudelitele ning toetavad ettevõtteid, kellel on olemas esmane toode või ärikontseptsioon (Cohen & Hochberg, 2014).

Ülikoolidel on tänapäeva majanduses üha olulisem roll ettevõtluse ja innovatsiooni edendamisel. Lisaks hariduse andmisele ja teadustööle on ülikoolidel üha olulisem roll ettevõtluse ja innovatsiooni edendamisel, pakkudes keskkonda uute ideede tekkeks ja ettevõtlustegevuse alustamiseks (Etzkowitz & Leydesdorff, 2000). Ülikoolipõhine ettevõtlustoetus hõlmab mitmesuguseid tegevusi ja toetusvorme, mille eesmärk on arendada tudengite ettevõtlusoskusi, -hoiakuid ja valmisolekut ettevõtlusega alustamiseks. Oluliseks osaks on ettevõtlusharidus, mis ei piirdu enam üksnes akadeemiliste kursustega, vaid hõlmab ka praktikapõhiseid õppemeetodeid, nagu projektõpe, ärimudelite arendamine ja koostöö ettevõtjatega.

Lisaks akadeemilisele õppele pakuvad ülikoolid sageli mitteametlikke äritegevust soodustavaid lahendusi, nagu mentorlusprogrammid, ettevõtlusvõrgustikud, võistlused ja hackathon'id. Mentorlusel on eriline roll ettevõtlusoskuste kujunemisel, kuna see võimaldab tudengitel õppida kogenud ettevõtjate ja ekspertide kogemustest ning saada tagasisidet oma ideede ja tegevuste kohta (St-Jean & Audet, 2012). Ülikooli mõju ettevõtluse toetamisel avaldub ka institutsionaalses keskkonnas, kuhu kuuluvad tehnoloogiasirde üksused, ettevõtluskeskused ja muud ettevõtlust toetavad tugistruktuurid, mis aitavad siduda teadustöö

EELINKUBATSIOONI TOEL

tulemusi ettevõtlustegevusega ning loovad võimalusi teadmismahukate ettevõtete tekkeks (Grimaldi et al., 2011).

Nabi jt (2017) toovad välja, et ülikoolipõhise ettevõtlustoetuse mõju ei ole üheselt määratletav ning sõltub mitmetest teguritest, sealhulgas tudengite individuaalsetest omadustest, õppekava ülesehitusest ja kvaliteedist. Ettevõtlushariduse mõju võib avalduda pigem ettevõtlushoiakute ja -kavatsuste kujunemises kui koheses ettevõtte loomises. Seetõttu on oluline käsitleda ülikoolipõhist ettevõtlustoetust pikaajalise protsessina, mille tulemused võivad avalduda alles pärast õpingute lõppu.

Ülikool kui innovatsiooni allikas toimib ka koostööplatvormina, kus kohtuvad tudengid, teadlased ja ettevõtted ning selline koostöö soodustab teadmiste liikumist ja uute lahenduste tekkimist (Etzkowitz & Leydesdorff, 2000). Selline keskkond võimaldab tudengitel ühendada eri valdkondade teadmisi ja tegeleda reaalse probleemidega, mis võib suurendada nende kindlust oma äriidee arendamisel.

1.3. Tudengiettevõtlust mõjutavad tegurid

Tudengite ettevõtlusega alustamist mõjutavad mitmed omavahel seotud individuaalsed, sotsiaalsed ja institutsionaalsed tegurid. Krueger jt (2000) käsitlevad ettevõtlust kui planeeritud ja eesmärgipärast tegevust, mida kujundavad indiviidi hoiakud, motivatsioon, tajutud võimekus ning ümbritsev sotsiaalne keskkond.

Üheks keskseks mõjuteguriks peetakse motivatsiooni. Tudengite motivatsioon ettevõtlusega alustamiseks võib tuleneda nii sisemisest huvist ettevõtluse vastu ja soovist ennast teostada kui ka praktilistest kaalutlustest, näiteks karjäärivõimalustest ja majanduslikest eesmärkidest (Nabi *et al.*, 2017).

Teiseks oluliseks mõjuteguriks on varasem kogemus ja teadmised. Krueger jt (2000) leiavad, et varasem kokkupuude ettevõtlusega võib suurendada enesekindlust ning mõjutada seda, kui teostatavana ettevõtluse alustamist tajutakse. Tudengite puhul võib selline kokkupuude pärineda näiteks pereliikmete ettevõtluskogemusest või varasemast töökogemusest. Kogemuste puudumine võib muuta ettevõtlusega alustamise keerulisemaks, eriti iseseisva alustamise puhul, kus juhendatud tugi on piiratud.

Olulist rolli mängib ka enesetõhusus ehk usk oma võimesse ettevõtlusega seotud ülesandeid edukalt täita. Fayolle ja Gailly (2015) leidsid, et ettevõtlusharidus ning ettevõtlusega seotud kogemused võivad suurendada tudengite tunnet, et nad suudavad ettevõtte loomisega edukalt toime tulla.

EELINKUBATSIOONI TOEL

Riskitaluvus on samuti üks sagedamini käsitletud mõjutegureid tudengiettevõtluse uurimustes. Tudengid erinevad oma suhtumiselt ettevõtlusesse märkimisväärselt – osa neist näeb ettevõtlust võimalusena katsetada ja õppida, samas kui teised tajuvad sellega seotud ebakindlust olulise takistusena. Ülikoolide ettevõtlusprogrammid, mentorid ja muud tugistruktuurid võivad aidata tudengitel ettevõtlusprotsessi paremini mõista ning oma ideid arendada (Wright *et al.*, 2017). Kuna tudengitel puudub sageli pikaajaline majanduslik vastutus, võib nende riskitaluvus olla kõrgem kui kogunud ettevõtjatel, kuid samas võib ebapiisav teadlikkus suurendada ebaõnnestumise tõenäosust.

Lisaks individuaalsetele teguritele mõjutab tudengiettevõtlust ka ühiskondlik keskkond. Perekonna, sõprade ja õppekaaslaste hoiakud võivad oluliselt kujundada tudengite ettevõtluskavatsusi ja ettevõtlusliku käitumist (Liñán & Chen, 2009). Positiivne sotsiaalne toetus võib vähendada tajutud riske ja suurendada motivatsiooni, samas skeptiline või toetusevaene keskkond võib ettevõtlusega alustamist pidurdada.

Institutsionaalsel tasandil on oluline roll ülikooli pakutaval toel, sealhulgas ettevõtlusharidusel, mentorlussüsteemidel ja eelinkubatsiooniprogrammidel. Kindla ülesehitusega tugisüsteemid võivad aidata leevendada tudengite piiratud kogemusi ja ressursse, pakkudes juhendamist ning ligipääsu võrgustikele (Nabi *et al.*, 2017).

1.4 Eelinkubatsiooni ja iseseisva ettevõtlusega alustamise teoreetiline võrdlus

Teaduskirjanduses käsitletakse eelinkubatsiooni ja iseseisvalt alustamist erinevate viisidena, mille kaudu tudengid saavad oma äriideid arendada ja ettevõtte loomisega alustada. Eelinkubatsiooniprogrammid pakuvad seejuures keskkonda, kus ideid saab katsetada, saada tagasisidet ning luua kontakte mentorite ja teiste osalejatega. Iseseisvalt alustamine seevastu eeldab suuremat omal käel õppimist ja vajalike kontaktide iseseisvat kujundamist. Mõlemad lähenemised mõjutavad tudengite kogemusi ja ettevõtte loomise protsessi erineval viisil.

Ettevõtlushariduse mõju hinnatakse sageli ettevõtluskavatsuse kaudu. Ajzeni (1991) planeeritud käitumise teooria järgi on ettevõtluskavatsus üks peamisi tegureid, mis mõjutab ettevõtlusega alustamist. Souitaris, Zerbinati ja Al-Laham (2007) leidsid oma uuringus, et ettevõtlusprogrammid võivad suurendada tudengite ettevõtluskavatsusi, eriti juhul, kui programmid sisaldavad praktilisi tegevusi ja inspireerivaid eeskujusid. Samas ei pruugi ettevõtlushariduse mõju olla alati positiivne. Von Graevenitz, Harhoff ja Weber (2010) leidsid, et ettevõtlusõpe ei suurenda alati tudengite soovi ettevõtjaks saada, sest selle käigus kujuneb neil realistlikum arusaam ettevõtluse väljakutsetest ja enda sobivusest ettevõtjaks.

EELINKUBATSIOONI TOEL

Selline mõju võib siiski aidata teha teadlikumaid karjäärivalikuid ning hinnata paremini oma valmisolekut ettevõtlusega alustamiseks.

Metaanalüütilised uuringud näitavad, et ettevõtlusharidusel on üldiselt positiivne mõju ettevõtlusoskustele ja teadmistele. Martin, McNally ja Kay (2013) leidsid, et ettevõtlusharidusel on mõõdukas, kuid statistiliselt oluline mõju ettevõtlusalaste oskuste kujunemisele. Sarnastele järeldustele jõudsid ka Bae jt (2014), kelle hinnangul on ettevõtlushariduse ja ettevõtlusintentsioonide vahel positiivne, kuigi pigem tagasihoidlik seos.

Toetavad programmid, sealhulgas eelinkubatsioon, võivad tugevdada ettevõtlusõppe mõju, pakkudes tudengitele võimalust rakendada oma teadmisi reaalses keskkonnas. Rauch ja Hulsink (2015) rõhutavad, et ettevõtluseõppe mõju on suurem juhul, kui see on seotud vahetu kogemuse ja reaalse probleemilahendusega.

Eelinkubatsiooniprogrammide eesmärk on aidata ettevõtjatel liikuda ideest elujõulise ärikontseptsioonini. Ettevõtluse varajases faasis pakuvad inkubatsiooni- ja tugiprogrammid ettevõtjatele võimalust arendada ja valideerida oma äriideid ning saada tuge mentoritelt ja võrgustikelt (Ratinho & Henriques, 2010). Varasemad uuringud rõhutavad mentorite ja võrgustike olulist rolli eelinkubatsioonis. Mentorlus ei hõlma üksnes teadmiste edasiandmist, vaid ka emotsionaalset tuge, tagasisidet ja ettevõtlusalase identiteedi kujundamist (St-Jean & Audet, 2012). Varajases faasis loodud kontaktid võivad pakuda ligipääsu teadmistele, klientidele ja investoritele, mida iseseisvalt alustades ei pruugi olla lihtne saavutada.

Oluliseks eelinkubatsiooni väärtuseks peetakse ka õppimist praktilise kogemuse kaudu. Cope'i (2011) käsitluse kohaselt kujuneb ettevõtlusalane õppimine suuresti kogemuste, refleksiooni ja ettevõtlusprotsessi käigus saadud õppetundide kaudu. Eelinkubatsiooniprogrammid võimaldavad tudengitel katsetada oma ideid suhteliselt turvalises keskkonnas, mis võib vähendada hirmu ebaõnnestumise ees ning suurendada valmisolekut ettevõtlusega jätkata.

Empiirilised uuringud eelinkubatsiooni mõju kohta näitavad siiski erinevaid tulemusi. Pauwels jt (2016) leidsid, et varajase ettevõtluse toetamiseks loodud programmid võivad aidata ettevõtetel oma ärimudelit selgemalt arendada ning olla ettevõtlusega alustamisel paremini ette valmistatud võrreldes iseseisvalt alustanutega. Samas toovad Mian jt (2016) välja, et inkubatsiooni mõju ettevõtete arengule võib varieeruda sõltuvalt programmi ülesehitusest, pakutava toe kvaliteedist ja hindamiskriteeriumidest.

Iseseisvalt ettevõtlusega alustamine tähendab tegutsemist ilma eelinkubatsiooni- või inkubatsiooniprogrammide toeta. Tudengite jaoks võib selline lähenemine pakuda suuremat

EELINKUBATSIOONI TOEL

paindlikkust ja autonoomiat ning võimaldada ettevõtte arendamist paremini ühildada õpingute ja muude kohustustega. Samuti võimaldab iseseisev tegutsemine teha otsuseid kiiremini ning õppida vahetu kogemuse kaudu. Cope (2011) rõhutab, et ettevõtjad arendavad olulisi oskusi eelkõige reaalsete probleemide lahendamise käigus. Seetõttu võib iseseisev alustamine aidata tudengitel kiiremini arendada probleemilahendus-, läbirääkimis- ja kliendisuhetusoskusi.

Samas kaasnevad iseseisva alustamisega ka mitmed väljakutsed. Üheks peamiseks probleemiks peetakse piiratud ligipääsu teadmiste ja professionaalsetele võrgustikele. Varasema kogemuse ja ettevõtlusega seotud teadmiste puudumine võib raskendada ettevõtte loomise protsessi ning vähendada ettevõtmise edukuse tõenäosust (Aldrich & Yang, 2014). Lisaks võivad ebakindlus ja suur vastutus mõjutada nii ettevõtte arendamise järjepidevust kui ka õpingutega toimetulekut. Võrreldes eelinkubatsiooni toel alustamisega puudub iseseisva ettevõtluse puhul sageli süsteemne tagasiside ja juhendamine. Iseseisvalt ettevõtlusega alustades lasub vastutus teadmiste omandamise, kontaktide loomise ja vajaliku toe leidmise eest suuresti ettevõtjal endal, mis võib ettevõtluse varajases faasis osutada keeruliseks (Mian *et al.*, 2016).

Uuringud viitavad sellele, et eelinkubatsiooni ja iseseisva alustamise tõhusus sõltub suuresti ettevõtja individuaalsetest omadustest. Kõrgema enesetõhususe, selge visiooni ja varasema kogemusega tudengid võivad saavutada häid tulemusi ka iseseisvalt tegutsedes, samas kui väiksema kogemuse ja ebakindlama stardipositsiooniga tudengid võivad vajada rohkem suunamist ja tuge. Seetõttu ei saa kumbagi lähenemist pidada universaalselt paremaks, vaid nende sobivus sõltub ettevõtja vajadustest, kogemustest ja ettevõtlusprotsessi etapist.

2. Empiiriline osa

2.1. Ülevaade uurimismeetodist ja valimist

Käesoleva bakalaureusetöö empiirilise osa eesmärk on võrrelda, kuidas tudengid ja hiljuti ülikoolis õppinud noored ettevõtjad kirjeldavad ettevõtlusega alustamise kogemust ülikooli õpingute ajal ning milliseid erinevusi ilmneb eelinkubatsiooni toel ja iseseisvalt alustamise vahel. Töö keskendub eelkõige ettevõtlusega alustamise motivatsioonile, esimestele sammudele, kogetud väljakutsetele, vajalikele ressurssidele, tugivõrgustikele ning ülikooli ja eelinkubatsiooniprogrammide rollile ettevõtlusprotsessis.

Uurimisküsimustele vastamiseks kasutati kvalitatiivset uurimismeetodit. Kvalitatiivne lähenemine sobib antud teema uurimiseks, sest ettevõtlusega alustamine on tugevalt

EELINKUBATSIOONI TOEL

kogemuslik, subjektiivne ja kontekstist sõltuv protsess. Eesmärk ei olnud mõõta eelinkubatsiooni mõju kvantitatiivselt, vaid mõista, kuidas tudengid ise oma ettevõtlusteedekonda tõlgendavad ning millist tähendust nad annavad erinevatele toetavatele või takistavatele teguritele.

Andmekogumise meetodina kasutati poolstruktureeritud intervjuusid.

Poolstruktureeritud intervjuu võimaldas käsitleda kõigi vastajatega samu põhiteemasid, kuid jättis samal ajal ruumi intervjuueeritavate individuaalsete kogemuste avamiseks. See oli oluline, sest vastajate ettevõtluskogemused, tegevusvaldkonnad ja kokkupuude eelinkubatsiooniga olid erinevad.

Intervjuude põhiteemad olid järgmised:

- * ettevõtlusega alustamise taust ja motivatsioon;
- * esimeste sammude kirjeldus ettevõtlusega alustamisel;
- * peamised väljakutsed ja puuduvad ressursid;
- * teadmiste, mentorite ja kontaktide roll;
- * ülikooli roll ettevõtlusega alustamisel;
- * eelinkubatsiooni või teiste ettevõtlusprogrammide kogemus;
- * hinnang iseseisvale alustamisele;
- * ettevõtluskogemusest saadud õppetunnid.

Käesolevas töös kasutatakse eelinkubatsiooni mõistet laiemalt, hõlmates lisaks ametlikele eelinkubatsiooniprogrammidele ka sarnase eesmärgiga ülikoolipõhiseid ettevõtlusprogramme, näiteks STARTER programmi. Kuna intervjuueeritavate kogemused ja kasutatud programmid erinesid, keskendub töö eelkõige sellele, millist süsteemset tuge ettevõtlusega alustamisel saadi, mitte programmide täpsele liigitusele.

Uuringu valim koosnes kuuest tudengist või hiljuti ülikooliga seotud noorest ettevõtjast, kellel oli kogemus ettevõtlusega alustamisel tudengina. Valim moodustati eesmärgipäraselt ehk uuringusse kaasati inimesed, kelle kogemus oli uurimisteema seisukohalt asjakohane. Valimisse kuulusid nii eelinkubatsioonis või eelinkubatsiooni laadsetes programmides osalenud kui ka peamiselt iseseisvalt ettevõtlusega alustanud vastajad. Vastajate tegevusvaldkonnad olid erinevad: tootmine, fintech, automatiseerimine ja arendusprojektid, haridus, digitaalsed/loomemajanduslikud lahendused ning turundusteenused. Erinevad valdkonnad võimaldasid võrrelda, millised kogemused olid üldisemad ning millised sõltusid konkreetse ettevõtte tegevusvaldkonnast. Intervjuueeritavate

EELINKUBATSIOONI TOEL

anonüümsuse tagamiseks kasutatakse töös pärisnimede asemel koode A–F. Uuringu valimi ülevaade on esitatud tabelis 1.

Tabel 1. Intervjueeritavate taust ja eelinkubatsiooni kogemus.

Intervjueeritav	Ettevõtlusvaldkond	Eelinkubatsiooni kogemus
A	Tootmine	Jah
B	Fintech	Ei
C	Mänguarendus	Jah
D	Automatiseerimine	Ei
E	Haridus	Jah
F	Turundus	Ei

Allikas: autori koostatud.

Valimi puhul tuleb arvestada, et kõik intervjueeritavad ei esinda ühesugust ettevõtlusfaasi. Mõnel juhul oli ettevõtte juba loodud ning mõnel juhul oli esimene ettevõtlusidee lõppenud või edasi arenenud teiseks suunaks. See ei ole kvalitatiivse uurimuse seisukohalt puudus, vaid võimaldab näha ettevõtlusega alustamist tudengina protsessina, mille käigus ideed, tiimid ja fookused võivad muutuda.

Andmed koguti kuue poolstruktureeritud intervjuu kaudu. Intervjuud viidi läbi individuaalselt ja nende kestus oli 25–40 minutit, autor transkribeeris intervjuud hilisemaks analüüsiks. Intervjuudes käsitleti nii konkreetse ettevõtte või äriidee arengut kui ka üldisemaid hoiakuid ettevõtluse, ülikooli ja eelinkubatsiooni suhtes. Intervjuude puhul oli oluline, et vastajad saaksid rääkida oma kogemusest vabas vormis. Seetõttu ei piiratud ainult etteantud küsimustega, vaid vajadusel küsiti täpsustavaid lisaküsimusi. See võimaldas välja tuua ka selliseid teemasid, mis ei pruugi olla otseselt küsimustikus ette nähtud, kuid mis osutusid analüüsis oluliseks. Näiteks kerkisid intervjuudes esile üksinda ettevõtlusega alustamise emotsionaalne pool, tiimikaaslaste tähtsus, ülikooli akadeemilisuse ja praktilisuse vastuolu. Intervjuudes kasutati üldist küsimuste ülesehitust, kuid sõltuvalt intervjueeritava kogemustest ja vastustest esitati vajadusel ka täpsustavaid lisaküsimusi. Poolstruktureeritud intervjuu küsimusplokk on toodud lisas 1.

Intervjuude analüüsimisel kasutati temaatilist sisuanalüüsi. Esmalt loeti intervjuude transkriptsioonid läbi ning märgiti korduvad ideed, kogemused ja hinnangud. Seejärel grupeeriti sarnased mõtted laiemateks teemadeks. Analüüsi käigus kujunesid välja järgmised põhiteemad:

- * ettevõtlusega alustamise motivatsioon;
- * varasem kogemus ja ettevõtlik taust;
- * esimesed sammud;
- * rahastus, teadmised ja oskused;

EELINKUBATSIOONI TOEL

- * mentorite ja võrgustike roll;
- * tiimi ja mõttekaaslaste tähtsus;
- * eelinkubatsiooni väärtus ja piirangud;
- * iseseisva alustamise eelised ja puudused;
- * ülikooli roll ettevõtluse toetamisel.

Analüüsi eesmärk ei olnud kirjeldada iga intervjuueeritavat eraldi, vaid võrrelda vastajate kogemusi teemade lõikes. Selline lähenemine võimaldab näha, millised mustrid korduvad nii eelinkubatsiooni kogemusega kui ka iseseisvalt alustanud tudengite puhul.

Uuringu peamiseks piiranguks on väike ja eesmärgipärane valim, mistõttu ei saa tulemusi üldistada kõigile tudengiettevõtjatele. Samuti erinesid intervjuueeritavate ettevõtluskogemused ja ettevõtete arengufaasid. Samas võimaldas kvalitatiivne lähenemine saada detailsema ülevaate tudengite subjektiivsetest kogemustest ettevõtlusega alustamisel.

Töö koostamisel kasutati tehisintellekti tööriista ChatGPT (OpenAI) peamiselt keeleliseks toimetamiseks, teksti sidususe parandamiseks ning analüüsi sõnastuse täpsustamiseks. Tehisintellekti ei kasutatud empiiriliste andmete loomisel, intervjuude analüüsimisel ega töö järelduste koostamisel. Kõik töös esitatud analüüsid, tõlgendused ja järeldused on autori koostatud ning kriitiliselt üle kontrollitud.

2.2. Intervjuude tulemused

Käesolevas peatükis analüüsib autor poolstruktureeritud intervjuude tulemusi, keskendudes tudengite ettevõtlusega alustamise kogemustele. Analüüsis võrreldakse eelinkubatsiooni toel ja iseseisvalt ettevõtlusega alustanud tudengite kogemusi ning käsitletakse motivatsiooni, alustamise protsessi, tugisüsteemide ja võrgustike rolli ning hinnanguid erinevatele ettevõtlusega alustamise viisidele. Intervjuude analüüsimisel lähtuti korduvatest teemadest ja mustritest, mis vastajate kogemustes esile kerkisid.

Intervjuudes uuris autor esmalt tudengite motivatsiooni ettevõtlusega alustamisel. Intervjuudest ilmnes, et kuigi vastajate konkreetsed ettevõtlusideed ja taustad erinesid, kordusid mitmed sarnased motivatsioonid, nagu soov luua midagi iseseisvalt, saada kogemust ning lahendada isiklikke probleeme. Ettevõtlust ei nähtud ainult võimalusena teenida tulu, vaid pigem võimalusena midagi ise luua, saavutada suurem iseseisvus ning proovida oma ideid reaalses keskkonnas. Mitme vastaja puhul tekkis ettevõtlusidee isiklikust probleemist või huvist ning ettevõtlusega alustamist kirjeldati loomuliku arenguna, mitte üksiku suure otsusena. Intervjuueeritav B kasutas ise aktsiate analüüsimiseks Exceli mudeleid ning nägi võimalust muuta see protsess kasutajatele lihtsamaks ja mugavamaks, kirjeldades: „Hakkasin

EELINKUBATSIOONI TOEL

ise investeerima kohe, kui 18 sain. (...). Ma tahtsingi tööriistu, mida ma ise iga päev saan kasutada.” Ettevõtlusidee ei tekkinud seega kindla äriplaneerimise tulemusena, vaid pigem isikliku probleemi ja vajaduse kaudu. Ka intervjuueeritava F puhul kasvas ettevõtlus välja varasema kogemuse tegevusest. Ta kirjeldas koostööd sõbraga sotsiaalmeedia ja turunduse valdkonnas: „Tegelt see sotsmeedia asi sobib ja meil tuleb see normilt välja, et teeks oma ettevõtte, hakkaks teenust pakkuma.” Intervjuueeritav D kirjeldas perekondliku tausta mõju oma ettevõtlikkuse kujunemisel: „Mu vennal on suured ettevõtted ja vanaisa on terve elu ise ettevõtja olnud. See on olnud loogiline suund minu puhul.” Ka intervjuueeritav E sõnas: „Minu peres üldiselt ettevõtjaid kui selliseid ei olegi, aga lihtsalt ettevõtlikud inimesed. Olgu siis mingi ürituste korraldamine.” See näitab, et teatud peresisesed hoiakud võivad mõjutada ka järeltulijate soovi tegeleda ettevõtlusega. Intervjuueeritavate A, E ja C puhul seostus ettevõtlusidee teke ülikoolikeskkonna ja ettevõtlusprogrammidega, mille kaudu kujunesid välja esimesed konkreetsemad äriideed ja -kogemused. Intervjuueeritav E vajas erinevates õppeainetes äriideed ja kasutas kahes aines sama ideed: „Turunduses tegin midagi muud, aga ettevõtluse alustes ja STARTERis tegin sama ideed.” Intervjuudest ilmnes, et ettevõtlusega alustamise motivatsioon ei sõltunud otseselt sellest, kas ettevõtlusega alustati eelinkubatsiooni toel või iseseisvalt. Pigem mõjutasid ettevõtlusega alustamist isiklikud huvid, varasemad kogemused, ettevõtlik keskkond ning soov luua midagi iseseisvalt.

Järgmisena uuris autor, millised olid intervjuueeritavate esimesed konkreetsed sammud ettevõtlusega alustamisel. Vastustest nähtus, et suurimad erinevused eelinkubatsioonis osalenud ja iseseisvalt alustanud tudengite vahel avaldusid just ettevõtte loomise algfaasis. See võib viidata sellele, et eelinkubatsiooni mõju väljendub eelkõige tegevuse korraldamises ja idee arendamise protsessis, mitte ainult motivatsioonis. Programmis osalenud vastajad kirjeldasid rohkem tähtaegu, mentoreid ja süsteemset arengut, samas kui iseseisvalt alustanud rõhutasid vahetut katsetamist ja läbi vigade õppimist. Eelinkubatsiooni või kindla ülesehitusega programmi kaudu alustanud vastajatel (A, C, E) toimusid esimesed sammud programmi korralduse toel. Intervjuueeritav E kirjeldas, et STARTER programm sundis ideed aktiivselt arendama, sest programm toimis välise motivaatorina: „Kui ei oleks osalenud, siis ei oleks olnud sellist välist motivaatorit edasi minna.” Tema sõnul oli programmi üks peamine väärtus see, et seal pidi mingiks tähtjaks midagi valmis olema. Iseseisvalt alustanud vastajate puhul (B, D, F) toimus esimeste sammude tegemine peamiselt läbi vahetu tegutsemise ja katsetamise. Intervjuueeritav B kirjeldas tagantjärele kriitiliselt, et alguses kulutati liiga palju aega tehnilise lahenduse loomisele ning äriplaani kirjutamisele, enne kui

EELINKUBATSIOONI TOEL

potentsiaalsete klientidega räägiti: „Esimene asi peaks olema rääkida olemasolevate toodete kasutajatega ja müüa see toode maha enne, kui sa seda ehitama hakkad.” Intervjueeritav D rõhutas samuti, et planeerimine ei asenda tegutsemist: „Võid lõpmatuseni plaani teha, aga kui sa kliendiga ei räägi, siis ei teki sellest mingit päris väärtust.” Intervjueeritav F kirjeldas, et tema ettevõtte esimeste sammudena tehti koosolekuid, mõeldi läbi teenuste kirjeldused ja hinnastus ning jagati rollid: „Me hakkasime iga nädal kokku saama, mõtlema, kuidas ja mida teha.” Eelinkubatsiooni toel alustanud tudengite ettevõtlusprotsess oli üldiselt rohkem programmi poolt ülesehitatud, samas kui iseseisvalt alustanud vastajate ettevõtlusalane arusaam kujunes peamiselt praktiliste kogemuste kaudu.

Ressursside ja tugisüsteemide kohta esitas autor mitu küsimust, käsitledes nii rahastust, teadmisi, mentoreid kui ka võrgustikke. Vastustest selgus, et kõigi intervjueeritavate puhul ei olnud raha alustamise peamine takistus, kuid teadmiste ja inimeste puudust mainiti mitmes intervjuus. Rahastus oli peamiseks väljakutseks ainult intervjueeritav A jaoks, kelle alkoholitootmisettevõtte käivitamine nõudis märkimisväärset alginvesteeringut enne turule jõudmist: „Destilleerimiskoja alustamine on hästi kallis, (...) kogu masinapark peab alguses olemas olema.” Kõigi teiste puhul ei olnud rahastus alustamise piirangutegurina esile toodud. Intervjueeritav B märkis lausa, et tänapäeval ei ole teenuste loomiseks enam suurt rahasummat vaja: „Sellel ei ole vaja mingit haiget rahasummat enam tänapäeval.” Mitmes intervjuus tuli esile teadmiste puudumine, kuid erineval kujul. Intervjueeritav D kirjeldas, et ettevõtte loomisel tekkis korraga väga palju administratiivseid kohustusi, millest ta varem aru ei saanud: „Järsku on kõike nii palju ja kõik vastutus on sinu õlul. Kohe pead tegelema ka raamatupidamisega.” Intervjueeritav A tõi välja: „Alguses oli kõik puudu,” ning kirjeldas, et igal sammul avastati uusi nõudeid ja takistusi, millega tuli toime tulla. Ka intervjueeritav F mainis: „Meie läksime kohale, tegime, monteerisime. Kõik oli hea. Aga just see taustapool, et mida või millest või miks, kuidas. See planeerimise osa ja see, et see päriselt töötaks, et ei oleks lihtsalt äge video, vaid oleks ka päriselt kasutoov video.” Mentorite rolli hindasid erinevalt eelinkubatsiooni kogemusega vastajad ja iseseisvalt alustanud vastajad. Eelinkubatsiooni läbinud vastajate puhul kerkis mentor ühe kõige olulisema toetajana esile. Intervjueeritav A kirjeldas, et talle anti programmis mentor, kellega klappis väga hästi ning suhe jäi püsima ka pärast programmi lõppu: „Meil jube hästi klappis. Mõistsime üksteist hästi ja sealt saime edasi liikuda.” Samuti tõi ta välja, et programmi kõige tähtsam õppetund oli julge küsimise oskus: „Mida sa ise ei tea, seda pead lihtsalt küsima.” Intervjueeritav E ja C kirjeldasid STARTER programmist saadud mentoreid kui inimesi, kes

EELINKUBATSIOONI TOEL

süstivad kogu aeg motivatsiooni ja kellelt sai alati nõu küsida ning kellega jäi kontakt püsima ka pärast programmi. „Kui mul abi vaja on, siis ma saan alati küsida”(E). Ka intervjuueeritaval C jäi kontakt püsima: „Ma ikkagi suhtlen nendega aeg-ajalt. Kas ma nüüd just igapäevaselt, aga ütleme korra kvartalis kindlalt.” Iseseisvalt alustanud vastajatel asendas kindlaksmääratud mentorlust isiklik tugivõrgustik. Intervjuueeritav D kirjeldas, et kõige rohkem on ta saanud teadmisi inimestega rääkides, isa ja venna kogemustest, ettevõtjate lugudest ning üritustel kohatud inimestelt. Intervjuueeritav B märkis, et tema puhul oli mentori rolli kandnud üks-kaks inimest, keda ta tundis pere kaudu ning kellel oli oma ettevõtluskogemus. Enamik vastajaid rõhutas võrgustike olulisust, kuid selle tekkimise viis erines. Intervjuueeritav D kirjeldas, kuidas ta sai läbi ühe kogenud ettevõtjale töötoa korraldamise eest juurdepääsu rahvusvahelisele Splash-üritusele Soomes, kus saadud kontaktid osutusid talle väga väärtuslikuks: „Aitasin tal lihtsalt ühte *workshop*’i teha ja tänu temale ma sain tegelikult sinna juurdepääsu.” Intervjuueeritav F leidis, et tema ettevõtte sai alguse just tänu õigetele kontaktidele, mis olid tekkinud varasemast koostööst. Eelinkubatsioonis osalenud vastajate puhul tekkisid olulised kontaktid programmi raames.

Intervjuu lõpuosas soovis autor teada saada, kuidas intervjuueeritavad hindavad eelinkubatsiooni ja iseseisva alustamise eeliseid ning puudusi ning kumba lähenemist nad teistele soovitaksid. Eelinkubatsioonis osalenud vastajad hindasid programmi üldiselt positiivselt, kuid tõid välja ka olulisi tingimusi, millest selle väärtus sõltub. Intervjuueeritav A leidis, et programmist on reaalselt kasu ainult siis, kui osalejal on päris ettevõtte ja päris küsimused: „Paberi peal mängimiseks ta on täpselt nii palju kasulik, kui sa saad EAP-d.” Ta lisas, et päris õppimine toimub alles siis, kui tegutsed ja teed vigu. Samas rõhutas ta, et programm andis talle julguse ja võrgustiku, mida ta hiljem aktiivselt kasutas. Intervjuueeritav E tõi välja, et programm sobib eriti neile, kes ei tea, kust alustada, ning et täiesti tühjalt lehelt alustajale annab see hea läbilõike ettevõtlusest: „Ta on nagu sissevaade. Ta on läbilõige kõigest, mida sa tegema pead.” Intervjuueeritav C kirjeldas oma kogemust STARTER programmist: „Kui ma tegelikult esimest korda selle läbi käisin, siis ma lõpuks tajusin ära, et see kõik on nii loogiline. (...) Aga see oli väga vajalik, sellepärast, et tihtipeale sa võibolla ei ole kindel, kahtled, kas see on nii ja edasi.” Iseseisvalt alustanud vastajad (B, D, F) ei pidanud oma kogemust halvemaks. Intervjuueeritav D mainis, et iseseisvalt oli kõige raskem arusaada, kust üldse alustada: „Alguses võtab aega see, et mis mängu ma mängin üldse ja kuidas lepingute tegemine käib.” Ta arvas, et eelinkubatsiooniprogramm oleks võinud anda selgemad suunised, kuid ta leidis vajaliku toe ise üles. Intervjuueeritav F märkis, et tema

EELINKUBATSIOONI TOEL

ettevõtlusteedekond oleks ilma kogenud partnerita olnud palju raskem, kuna just temalt saadi teadmised, mida üks noor turundaja üksi ei oma. Kriitiline hinnang eelinkubatsioonile tuli kõige selgemalt intervjuueeritava B käest, kes oli ainus täiesti iseseisvalt alustanud vastaja. Tema hinnangul tuleb ettevõtlusoskused omandada läbi tegutsemise ning programmid ei asenda seda kogemust: „Ma soovitaks kõigil lihtsalt hakata tegema.” Ta rõhutas, et kõige paremad kiirendid ja investorid ei võta vastu neid, kes pole esimesi samme ise teinud: „Kõik need head *accelerator*’id ei võta mitte kedagi vastu, kui sa ei ole suutnud neid esimesi viit sammu ise teha.” Samas ei eitanud ta mentorite ja kontaktide väärtust ning tunnistas, et professionaalsed investorid ja võrgustikud saavad oluliseks alles hilisemas faasis. Sellele mõttele vastuväites oli intervjuueeritava C arvamus: „Ma arvan, et ei ole inimesi, kes ei vajaks. Mitte ühtegi tudengit ei ole, kes ei vajaks. Isegi kui sul ei ole plaanis ettevõtlusega alustada. (...).Mulle meeldib see väljend, et inimesed teevad plaane, jumalad naeravad, sest see nii ongi. Sa võid teha plaani, et sinust ei saa ettevõtjat, aga vaata, kuu aja pärast elu sunnib sind ettevõtjaks.” Kriitilise punkti eelinkubatsiooni kohta tõi välja ka intervjuueeritav A: „Tegelikult rahastamisest seal väga juttu ei ole. Seal rohkem keskendutakse sellele, et kuidas sa seda toodet müüd ja sellele väärtuspakkumisele.” See viitab, et eelinkubatsioon ei kata kõiki ettevõtlusega alustamise vajadusi. Kuigi ülikooli ettevõtlustoetust hinnati üldiselt positiivselt, leidsid mõned vastajad, et ettevõtlusõppes võiks olla rohkem praktilisi tegevusi ja reaalse ettevõtlusega seotud kogemusi. Intervjuueeritav A sõnas selle kohta: „Ülikool võikski ju lõpuks olla sihuke koht, kus sa õpid seda, mida sul päriselt vaja on. Mitte, et eesmärk oleks mingit õpiku tarkust pähe taguda.” Positiivsena toodi esile võimalust kohtuda ettevõtlike inimestega, osaleda programmides ja saada esimesi esitluskogemusi. Mitme vastaja jaoks olid ülikoolis tekkinud kontaktid olulised ka hiljem. Intervjuueeritav A sõnas, et tänu eelinkubatsioonile teab ta, kelle poole pöörduda, ning see julgus on kandunud ka tema praegustesse ettevõtmistesse. Samas tõi intervjuueeritav C välja, et tema hinnangul jäi õpingute jooksul ettevõtjate praktiline kogemus liiga vähe esindatuks. Ta kirjeldas, et tema materjaliteaduse erialal käivad rääkimas peamiselt teadlased, kuid ettevõtjaid mitte, ning pidas seda oluliseks puuduseks.

Intervjuudest võis järeldada, et eelinkubatsiooni toel ja iseseisvalt alustanud tudengite eesmärgid ja motivatsioonid olid mitmes osas sarnased, kuid ettevõtlusprotsessi ülesehituses, õppimisviisides ja tugisüsteemide kasutamises esines selgeid erinevusi. Peamised erinevused eelinkubatsiooni toel ja iseseisvalt alustanud tudengite kogemustes on kokku võetud tabelis 2.

Tabel 2. Eelinkubatsiooni toel ja iseseisvalt alustanud tudengite kogemuste võrdlus.

EELINKUBATSIOONI TOEL

Teema	Eelinkubatsiooni toel alustanud	Iseseisvalt alustanud
Õppimisviis	Süsteemne ja juhendatud õppimine	Õppimine läbi katsetamise
Tugisüsteem	Mentorid ja programmi võrgustik	Isiklikud kontaktid
Ettevõtlusprotsessi ülesehitus	Selgem struktuur ja tähtajad	Paindlik ja iseseisev tegutsemine
Peamine väärtus	Tagasiside ja kindlustunne	Praktiline kogemus ja autonoomia

Allikas: autori koostatud.

2.3. Intervjuu tulemuste analüüs

Intervjuude analüüs näitas, et eelinkubatsiooni toel ja iseseisvalt ettevõtlusega alustanud tudengite kogemustes esines nii erinevusi kui ka kattuvusi. Kuigi ettevõtlusega alustamise viisid ja kasutatud tugilahendused erinesid, kordusid mõlema grupi puhul sarnased motivatsioonid, õppimiskogemused ja väljakutsed. Vastustest nähtus, et ettevõtlusega alustamisel mängisid olulist rolli isiklik algatusvõime, valmisolek õppida ning oskus vajadusel abi otsida. Erinevused ilmnestid eelkõige selles, kuidas tudengid oma tegevust korraldasid ja millistele tugivõrgustikele nad toetusid.

Nabi jt (2017) leidsid oma uuringus, et ettevõtte loomise motivatsioon ei ole seotud ainult majanduslike eesmärkidega, vaid seda mõjutavad ka eneseteostus, isiklik huvi ja soov midagi ise luua. Käesoleva uurimuse intervjuud näitasid sarnaseid motivatsiooniga seotud mustreid. Mitmel juhul kasvas äriidee välja isiklikust vajadusest või mõnest konkreetsest probleemist. Samuti nägid intervjuueeritavad võimalust kujundada oma oskused ja teadmised professionaalseks teenuseks. Sellised kogemused on kooskõlas Sarasvathy (2001) teooriaga, mille kohaselt kujuneb ettevõtlusloogika ja otsustusprotsess olemasolevate teadmiste, oskuste ja kontaktide põhjal ning areneb edasi protsessi käigus.

Intervjuudest selgus, et ettevõtte loomise viis kujundas ka tudengite lähenemist idee arendamisele ja tegevuse planeerimisele. Eelinkubatsiooni toel alustanud tudengite tegevus oli üldiselt rohkem seotud kindlate tähtaegade ja eesmärkidega. Programmis osalemine motiveeris intervjuueeritavaid oma ideega järjepidevalt tegelema ning aitas erinevaid arenguetappe selgemalt mõtestada. Selline struktureeritud lähenemine on kooskõlas Pauwels jt (2016) käsitlesega ettevõtlust toetavatest programmidest, mille eesmärk on pakkuda varajases faasis ettevõtjatele juhendamist, tagasisidet ja tuge ettevõtte arendamisel.

Samas ei väljendunud eelinkubatsiooni mõju ainult teadmiste omandamises. Mitmed programmis osalenud vastajad kirjeldasid, et kindel ülesehitus lõi selgema rütmi ning vähendas tunnet, et ettevõtte loomisega tuleb täielikult üksinda toime tulla. See viitab sellele, et eelinkubatsiooni väärtus võib seisneda ka toetava keskkonna pakkumises, aidates tudengitel ettevõtlusega seotud ebakindlust paremini hallata. Selline tulemus on kooskõlas

EELINKUBATSIOONI TOEL

Fayolle ja Gailly (2015) käsitlusega, mille kohaselt võivad ettevõtlust toetavad programmid tugevdada enesetõhusust ja kindlustunnet oma ideega edasi liikumisel.

Vastajate kogemustes tuli esile ka ettevõtlusalase enesekindluse kujunemine protsessi käigus. Mitmed vastajad kirjeldasid, et ettevõtlusega alustamisel puudus neil alguses kindlus oma teadmiste ja oskuste suhtes, kuid reaalse tegutsemise käigus suurenes usk oma võimesse ettevõtlusega toime tulla. Eriti eelinkubatsioonis osalenud vastajad tõid välja, et mentorite tagasiside ja programmi struktuur vähendasid ebakindlust ning aitasid ettevõtlusega seotud tegevust paremini mõtestada.

Samuti ilmnas intervjuudest erinev suhtumine äritegevusega seotud riskidesse. Iseseisvalt alustanud vastajad kirjeldasid ettevõtlust rohkem katsetamise ja loomuliku protsessina, kus võimalikke ebaõnnestumisi käsitleti õppimiskogemuse osana. Eelinkubatsioonis osalenud vastajate puhul vähendas programmi olemasolu ettevõtlusega seotud ebakindlust ja tajutud riske. Wright jt (2017) järgi võib toetav ettevõtluskeskkond aidata tudengitel vähendada ettevõtlusega seotud ebakindlust ning toetada nende ettevõtlusprotsessi.

Von Graevenitz jt (2010) on leidnud oma uuringus, et ettevõtlusharidus võib mõnel juhul ettevõtluskavatsust hoopis vähendada, kuna tudengid saavad realistlikuma ettekujutuse riskidest ja ebakindlusest. Ettevõtlustegevuse praktilisem käsitlemine võib muuta tudengite arusaama ettevõtte loomisest vähem idealiseerituks ning panna neid ettevõtlusega seotud otsuseid teadlikumalt hindama. Käesoleva uurimuse intervjuudes sellist otsest ettevõtluskavatsuse vähenemist ei ilmnenu, kuid mitmed vastajad kirjeldasid, et ettevõtlusega seotud praktilised kogemused muutsid nende arusaama ettevõtlusest realistlikumaks. Intervjuudest ilmnas, et ettevõtlust ei nähtud enam ainult paindlikkuse ja iseseisvuse kaudu, vaid rohkem protsessina, mis eeldab järjepidevust, vastutuse võtmist ja pidevat kohanemist. See viitab sellele, et ettevõtlusprogrammid ja praktilised kogemused aitavad tudengitel paremini mõista, milline on oma äri käivitamine tegelikkuses ning milliste väljakutsetega tuleb alustamisel arvestada.

Iseseisvalt alustanud vastajate kogemused olid seevastu rohkem seotud katsetamise ja vahetu tegutsemisega. See kattub Cope'i (2011) käsitlusega, mille kohaselt toimub ettevõtlusalane õppimine suuresti kogemuse ja ebaõnnestumiste kaudu. Samuti kinnitavad tulemused Taylori ja Thorpe'i (2004) seisukohta, et ettevõtlusalane õppimine kujuneb tegevuse, kogemuste ja teistega suhtlemise kaudu ning areneb järk-järgult ettevõtlusprotsessi käigus. Iseseisvalt alustanud vastajate puhul oli näha ka tugevamat vajadust õppida läbi

EELINKUBATSIOONI TOEL

vigade ja katsetamise. Sellest võib järeldada, et iseseisva ettevõtlusega alustamise puhul võib õppimisprotsess olla kiirem ja praktilisem, kuid samal ajal ka ebastabiilsem ja suurema ebakindlusega seotud. Selline kogemuslik õppimine võib aidata arendada probleemilahenduoskust ja kohanemisvõimet, mida peetakse ettevõtluses olulisteks pädevusteks.

Ressursside ja tugisüsteemide puhul selgus, et rahaline ressurss ei olnud enamiku intervjueeritavate jaoks ettevõtlusega alustamisel peamine probleem. Pigem peeti oluliseks teadmiste, kogemuste ja toetava võrgustiku olemasolu. See on kooskõlas Bergek ja Norrmani (2008) käsitlusega, mille järgi seisneb inkubatsiooni väärtus lisaks materiaalsetele ressurssidele ka teadmiste, nõustamise ja võrgustike pakkumises. Vastajate kogemused näitasid, et teadmiste puudumine ei tähendanud ainult ettevõtlusalaste teadmiste vähesust, vaid sageli ka vähest teadlikkust administratiivsetest ja organisatsioonilistest protsessidest. Vastajad tõid välja raskusi näiteks ettevõtte loomise, raamatupidamise, hinnastamise ja klientidega suhtlemisega seotud küsimustes. See viitab sellele, et äri alustamisel võivad kõige keerulisemaks osutuda just igapäevased korralduslikud küsimused, mitte niivõrd algne äriidee ise. Selline tulemus kinnitab, et edu ei sõltu ainult motivatsioonist või ideest, vaid ka oskusest tulla toime ettevõtte käivitamisega seotud väljakutsetega.

Kõige selgem erinevus eelinkubatsiooni toel ja iseseisvalt alustanud tudengite vahel oli näha mentorite ja võrgustike rollis. Eelinkubatsioonis osalenud vastajad hindasid mentorite olemasolu väga oluliseks ning tõid välja, et kontaktid jäid püsima ka pärast programmi lõppu. Mentorite roll ei piirdunud ainult nõuannete jagamisega, vaid oluline oli ka emotsionaalne tugi ja motivatsiooni hoidmine. See kattub St-Jean ja Audet' (2012) käsitlusega, mille kohaselt aitas mentorlus lisaks teadmiste omandamisele tugevdada kindlustunnet oma ideede elluviimisel. Intervjueeritavate hinnangul suurendas professionaalne tugi lisaks teadmiste omandamisele ka usku oma ideedesse ja võimetesse. Mitmed vastajad rõhutasid, et ettevõtluskogemusega inimeselt saadud tagasiside võimaldas paremini hinnata oma tegevussuunda ning vähendas ebakindlust ettevõtlusega seotud otsuste tegemisel. See kinnitas, et mentorluse mõju ei seisne ainult teadmiste edasiandmises, vaid ka ettevõtja enesekindluse kujundamises ning emotsionaalses toetuses.

Iseseisvalt alustanud vastajate puhul asendas ametlikku mentorlust rohkem isiklik võrgustik. Teadmisi saadi tuttavatelt ettevõtjatelt, pereliikmetelt ja vahetu kogemuse kaudu. Sellest võib järeldada, et ka iseseisvalt alustades on tugivõrgustik oluline, kuid selle kujunemine toimub iseseisvalt. Samuti rõhutasid mitmed vastajad õigete kontaktide olulisust

EELINKUBATSIOONI TOEL

ettevõtte arengus. Mitme intervjuueeritava puhul kujunesid olulised kontaktid välja õpingute, ühiste projektide ja varasemate tutvuste kaudu. Võrgustike loomine ei toimunud alati teadlikult ettevõtluse arendamise eesmärgil, vaid kujunes sageli loomulike koostöösuhete kaudu. Sellest võib järeldada, et ülikoolikeskkond võib ettevõtlusega alustamist toetada mitte ainult ametlike programmide, vaid ka keskkonna kaudu, mis soodustab kontaktide ja koostöösuhete kujunemist, kus tudengitel tekib võimalus leida mõttekaaslasi, tulevasi koostööpartnereid ja esimesi kliente.

Intervjuude põhjal käsitleti eelinkubatsiooni toel ja iseseisvalt alustamist pigem erinevate viisidena oma ettevõtte käivitamiseks. Eelinkubatsioon pakkus tudengitele rohkem mentorlust, kontakte ja kindlama ülesehitusega tuge, samas kui iseseisvalt alustanud vastajad rõhutasid rohkem vahetut tegutsemist ja õppimist kogemuse kaudu. Mõlema grupi puhul peeti siiski kõige olulisemaks isiklikku algatusvõimet, valmisolekut õppida ning oskust vajadusel abi küsida.

Kuigi eelinkubatsioonis osalenud vastajad hindasid programmi tuge üldiselt positiivselt, ei nähtud selles edu garantiid. Intervjuudest tuli esile, et ka juhendamise ja toe olemasolul sõltus ettevõtte areng eelkõige tudengi enda aktiivsusest, motivatsioonist ja valmisolekust tegutseda. Samuti rõhutasid mitmed vastajad, et kõige olulisemad teadmised ja kogemused kujunevad välja reaalse tegevuse käigus ning neid ei ole võimalik täielikult asendada koolituste või mentorlusega. Tulemuste põhjal ei saa eelinkubatsiooni ja iseseisvat alustamist käsitleda vastandlike viisidena, vaid pigem erinevate võimalustena oma ettevõtte arendamisel.

Kokkuvõte

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärk oli võrrelda eelinkubatsiooni toel ja iseseisvalt alustanud tudengite kogemusi ettevõtte loomisel ning selgitada välja nende peamised sarnasused ja erinevused. Töö keskendus ettevõtlusega alustamise motivatsioonile, ettevõtte loomise esimestele sammudele, kogetud väljakutsetele ning mentorite, võrgustike ja ülikoolipoolse toe rollile.

Töö teoreetilises osas käsitleti tudengiettevõtluse eripärasid, eelinkubatsiooni olemust ning ettevõtlusega alustamist mõjutavaid tegureid. Varasemad uuringud näitavad, et ettevõtte loomist mõjutavad lisaks teadmistele ja oskustele ka enesekindlus, varasemad kogemused, ümbritsev keskkond ja tugivõrgustikud. Samuti rõhutatakse kirjanduses eelinkubatsiooni rolli teadmiste, kontaktide ja kindlustunde kujunemisel.

EELINKUBATSIOONI TOEL

Empiirilises osas kasutati kvalitatiivset uurimismeetodit ning andmed koguti kuue poolstruktureeritud intervjuu kaudu. Uuringus osalesid tudengid ja hiljuti õpingud lõpetanud noored ettevõtjad, kellel oli kogemus ettevõtlusega alustamisel ülikooliõpingute ajal. Intervjuude analüüsimisel kasutati temaatilist sisuanalüüsi, mille käigus võrreldi eelinkubatsiooni toel ja iseseisvalt alustanud tudengite kogemusi.

Uuringu tulemused näitasid, et ettevõtlusega alustamise peamised põhjused olid mõlema grupi puhul üsna sarnased. Ettevõtlusega alustati soovist midagi ise luua, ennast proovile panna või lahendada mõni isiklikult kogetud probleem. Mitme intervjuueeritava puhul kujunes äriidee välja varasema huvi, isikliku vajaduse või oma oskuste põhjal. Samuti nähtus vastustest, et ettevõtlusega alustamist ei nähtud enamasti ühe kindla otsusena, vaid järk-järgult kujunenud protsessina.

Peamised erinevused eelinkubatsiooni toel ja iseseisvalt alustanud tudengite vahel ilmnemiseid tegevuse korraldamises ja toe kasutamises. Eelinkubatsioonis osalenud vastajate puhul oli ettevõtlusega alustamine rohkem seotud kindla struktuuri, tähtaegade, mentorite ja regulaarse tagasisidega. Vastajate hinnangul aitas see paremini mõista ettevõtte arendamise eri etappe ning vähendas ebakindlust ettevõtte loomise algfaasis. Lisaks teadmiste peeti oluliseks ka seda, et programmi kaudu tekkisid kontaktid ja võimalus saada nõu inimestelt, kellel oli varasem ettevõtluskogemus.

Iseseisvalt alustanud tudengite kogemused olid rohkem seotud katsetamise ja õppimisega vahetu tegutsemise kaudu. Vastajad rõhutasid, et paljud vajalikud teadmised omandati alles reaalse töö käigus ning vajalikud oskused kujunesid peamiselt praktika käigus. Samuti selgus, et iseseisvalt alustanud tudengid toetusid rohkem isiklikele kontaktidele, sõpradele ja tuttavatele ettevõtjatele.

Uuringust selgus ka, et ettevõtlusega alustamisel ei peetud kõige suuremaks probleemiks rahapuudust. Olulisemaks peeti teadmiste, õigete kontaktide ja praktilise kogemuse olemasolu. Mitmed vastajad tõid välja, et ettevõtte loomise juures osutusid kõige keerulisemaks just igapäevased tegevused, näiteks klientidega suhtlemine, hinnastamine ning ettevõtte juhtimine.

Tulemused näitasid, et eelinkubatsiooni ja iseseisvat ettevõtlusega alustamist ei saa pidada vastandlikeks lähenemisteks. Mõlemal viisil alustamisel olid nii eelised kui ka puudused ning palju sõltus tudengi enda aktiivsusest, motivatsioonist ja valmisolekust õppida. Kuigi eelinkubatsioon pakkus rohkem juhendamist, kontakte ja selgemat ülesehitust, peeti ka iseseisvalt alustades oluliseks oskust abi otsida ja oma võrgustikku kujundada.

EELINKUBATSIOONI TOEL

Käesoleva uurimuse tulemused võivad olla kasulikud ülikoolidele ja ettevõtlusprogrammide korraldajatele, aidates paremini hinnata, millist tuge tudengid ettevõtte loomisel vajavad. Samuti näitavad tulemused, kuidas erinevad alustamisviisid kujundavad tudengite kogemusi ja ettevõtte arendamise kulgu.

Uuringu peamiseks piiranguks on väike ja eesmärgipärane valim, mistõttu ei saa tulemusi üldistada kõigile tudengiettevõtjatele. Samas võimaldas kvalitatiivne lähenemine saada põhjalikuma ülevaate tudengite isiklikest kogemustest ja hinnangutest ettevõtlusega alustamisel.

EELINKUBATSIOONI TOEL

Viidatud allikad

1. Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50(2), 179–211. doi:10.1016/0749-5978(91)90020-T
2. Aldrich, H. E., & Yang, T. (2014). How do entrepreneurs know what to do? Learning and organizing in new ventures. *Journal of Evolutionary Economics*, 24(1), 59–82. doi:10.1007/s00191-013-0320-x
3. Bae, T. J., Qian, S., Miao, C., & Fiet, J. O. (2014). The relationship between entrepreneurship education and entrepreneurial intentions: A meta-analytic review. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 38(2), 217–254. doi:10.1111/etap.12095
4. Banha, F., Coelho, M. P., & Flores, M. A. (2022). Entrepreneurship education: A systematic literature review and identification of an existing gap in the field. *Education Sciences*, 12(5), 336. doi:10.3390/educsci12050336
5. Bergek, A., & Norrman, C. (2008). Incubator best practice: A framework. *Technovation*, 28(1–2), 20–28. doi:10.1016/j.technovation.2007.07.008
6. Cohen, S., & Hochberg, Y. V. (2014). Accelerating startups: The seed accelerator phenomenon. *SSRN Electronic Journal*. doi:10.2139/ssrn.2418000
7. Cope, J. (2011). Entrepreneurial learning from failure: An interpretative phenomenological analysis. *Journal of Business Venturing*, 26(6), 604–623. doi:10.1016/j.jbusvent.2010.06.002
8. Etzkowitz, H., & Leydesdorff, L. (2000). The dynamics of innovation: From national systems and “Mode 2” to a triple helix of university–industry–government relations. *Research Policy*, 29(2), 109–123. doi:10.1016/S0048-7333(99)00055-4
9. Fayolle, A., & Gailly, B. (2015). The impact of entrepreneurship education on entrepreneurial attitudes and intention: Hysteresis and persistence. *Journal of Small Business Management*, 53(1), 75–93. doi:10.1111/jsbm.12065
10. Grimaldi, R., Kenney, M., Siegel, D. S., & Wright, M. (2011). 30 years after Bayh–Dole: Reassessing academic entrepreneurship. *Research Policy*, 40(8), 1045–1057. doi:10.1016/j.respol.2011.04.005
11. Hackett, S. M., & Dilts, D. M. (2004). A systematic review of business incubation research. *Journal of Technology Transfer*, 29(1), 55–82. doi:10.1023/B:JOTT.0000011181.11952.0f
12. Krueger, N. F., Reilly, M. D., & Carsrud, A. L. (2000). Competing models of entrepreneurial intentions. *Journal of Business Venturing*, 15(5–6), 411–432. doi:10.1016/S0883-9026(98)00033-0

EELINKUBATSIOONI TOEL

13. Liñán, F., & Chen, Y.-W. (2009). Development and cross-cultural application of a specific instrument to measure entrepreneurial intentions. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 33(3), 593–617. doi:10.1111/j.1540-6520.2009.00318.x
14. Martin, B. C., McNally, J. J., & Kay, M. J. (2013). Examining the formation of human capital in entrepreneurship: A meta-analysis of entrepreneurship education outcomes. *Journal of Business Venturing*, 28(2), 211–224. doi:10.1016/j.jbusvent.2012.10.002
15. Mian, S., Lamine, W., & Fayolle, A. (2016). Technology business incubation: An overview of the state of knowledge. *Technovation*, 50–51, 1–12. doi:10.1016/j.technovation.2016.02.005
16. Nabi, G., Liñán, F., Fayolle, A., Krueger, N., & Walmsley, A. (2017). The impact of entrepreneurship education in higher education: A systematic review and research agenda. *Academy of Management Learning & Education*, 16(2), 277–299. doi:10.5465/amle.2015.0026
17. OpenAI. (2026). *ChatGPT* (GPT-5.5). <https://chat.openai.com/> (kasutatud 14.05.2026).
18. Pauwels, C., Clarysse, B., Wright, M., & Van Hove, J. (2016). Understanding a new generation incubation model: The accelerator. *Technovation*, 50–51, 13–24. doi:10.1016/j.technovation.2015.09.003
19. Ratinho, T., & Henriques, E. (2010). The role of science parks and business incubators in converging countries: Evidence from Portugal. *Technovation*, 30(4), 278–290. doi:10.1016/j.technovation.2009.09.002
20. Ratinho, T., Amezcua, A., Honig, B., & Zeng, Z. (2020). Supporting entrepreneurs: A systematic review of business incubation literature. *Journal of Small Business Management*, 58(2), 1–32. doi:10.1080/00472778.2019.1659671
21. Rauch, A., & Hulsink, W. (2015). Putting entrepreneurship education where the intention to act lies: An investigation into the impact of entrepreneurship education on entrepreneurial behavior. *Academy of Management Learning & Education*, 14(2), 187–204. doi:10.5465/amle.2012.0293
22. Sarasvathy, S. D. (2001). Causation and effectuation: Toward a theoretical shift in entrepreneurship research. *Academy of Management Review*, 26(2), 243–263. doi:10.5465/amr.2001.4378020
23. Shane, S., & Venkataraman, S. (2000). The promise of entrepreneurship as a field of research. *Academy of Management Review*, 25(1), 217–226. doi:10.5465/amr.2000.2791611

EELINKUBATSIOONI TOEL

24. Souitaris, V., Zerbinati, S., & Al-Laham, A. (2007). Do entrepreneurship programmes raise entrepreneurial intention of science and engineering students? *Journal of Business Venturing*, 22(4), 566–591. doi:10.1016/j.jbusvent.2006.05.002
25. Taylor, D. W., & Thorpe, R. (2004). Entrepreneurial learning: A process of co-participation. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 11(2), 203–211.
doi:10.1108/14626000410537146
26. von Graevenitz, G., Harhoff, D., & Weber, R. (2010). The effects of entrepreneurship education. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 76(1), 90–112.
doi:10.1016/j.jebo.2010.02.015
27. Wright, M., Siegel, D. S., & Mustar, P. (2017). An emerging ecosystem for student start-ups. *The Journal of Technology Transfer*, 42(4), 909–922. doi:10.1007/s10961-017-9558-z

EELINKUBATSIOONI TOEL

Lisad

Lisa 1. Intervjuu küsimused

1. Kuidas jõudsid ettevõtluseni?
2. Mis motiveeris sind ettevõtlusega alustama?
3. Millised olid esimesed sammud?
4. Milliseid raskusi kogesid?
5. Kas kasutasid eelinkubatsiooni või muid programme?
6. Milline oli mentorite ja kontaktide roll?
7. Kuidas hindad ülikooli toetust?
8. Mida soovitaksid teistele tudengitele?

EELINKUBATSIOONI TOEL

Summary**COMPARISON OF ENTREPRENEURIAL EXPERIENCES BETWEEN PRE-
INCUBATION PARTICIPANTS AND INDEPENDENTLY STARTING STUDENTS****Mikk Pehk**

The aim of this bachelor's thesis was to compare the experiences of university students who started entrepreneurial activities through pre-incubation support with those who started independently. The study focused on understanding how different forms of support influenced students motivation, first entrepreneurial steps, learning processes, access to resources and networks, as well as their overall evaluation of entrepreneurship support during the early stages of venture creation.

Entrepreneurship among university students has become increasingly important due to the growing emphasis on innovation, self-employment and entrepreneurial skills in higher education. Universities have expanded their role beyond traditional teaching by offering entrepreneurship-related programmes, mentoring opportunities and pre-incubation support aimed at helping students develop business ideas and gain practical experience. At the same time, many young entrepreneurs still begin independently through experimentation, self-learning and informal networks. This created the basis for comparing structured entrepreneurship support with independent entrepreneurial learning.

The theoretical part of the thesis provided an overview of entrepreneurship, entrepreneurial learning and the role of pre-incubation programmes in supporting early-stage entrepreneurs. Previous studies have shown that entrepreneurship is often learned through practical experience, experimentation and social interaction. Literature also highlights the importance of mentoring, networks and supportive environments during the early phases of entrepreneurship.

The empirical study was conducted using a qualitative research approach. Data were collected through six semi-structured interviews with university students and recent graduates who had experience with entrepreneurship. Some interviewees had participated in structured entrepreneurship support programmes, such as the STARTER programme, while others had started independently without formal support. The interviews focused on entrepreneurial motivation, first steps in venture creation, perceived obstacles, support systems and evaluations of different approaches to starting a business.

The results showed that entrepreneurial motivation was largely independent of whether students started through pre-incubation support or independently. In both groups,

EELINKUBATSIOONI TOEL

entrepreneurship was mainly driven by personal interest, the desire for independence, practical experience and the wish to solve real-life problems. However, the entrepreneurial process itself differed between the groups. Students who participated in structured support programmes described their entrepreneurial journey as more systematic and guided through mentoring, deadlines, teamwork and external motivation. Independently starting entrepreneurs emphasised learning through direct action, experimentation and solving practical problems on their own.

The findings also highlighted the importance of networks and mentoring for both groups. While participants of entrepreneurship programmes benefited from formal mentors and programme-based contacts, independently starting entrepreneurs relied more on informal support systems, such as family members, business contacts and previous work relationships. Several interviewees considered practical experience more valuable than theoretical planning alone.

The study concluded that pre-incubation support does not necessarily determine entrepreneurial motivation, but it can significantly influence how students structure and navigate the entrepreneurial process. Structured entrepreneurship support appears to be particularly useful for students who lack previous entrepreneurial experience or who need guidance, external motivation and access to networks during the early stages of entrepreneurship.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Mikk Pehk,

(autori nimi)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose
ETTEVÕTLUSE ALUSTAMINE TUDENGINA ISESEISVALT VS
EELINKUBATSIOONI TOEL,

(lõputöö pealkiri)

mille juhendaja on Märt Summatavet,

(juhendaja nimi)

reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi
DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks
Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative
Commonsi litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost
reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja
kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

EELINKUBATSIOONI TOEL

3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Mikk Pehk

14.05.2026